

deta; *Pala des Pijòs* en terme d'Arró.

I en forma pre-gascona el cabdal nom de *Pujòlo*, que designa, al capdamunt de la Vall, tot un terç del seu territori. Sobretot l'ètnic, *pujolenc*, es pronuncia, tant o més, amb la dissim. de *ü* en *i*: *pižulēñ*.

Estrictament *Püžölu*, era, però, el nom d'un tossalet a la dr. de Garós, en el terme de Garós, situat en el precís indret on aquesta regió comença, pujant vall amunt: i així la gent del Centre de la Vall i els altres aranesos i gascons de més avall, acabaren per designar amb aqueix nom tota aquella porció de país, de la qual aquell tossalet els separava.

De *pujò* és dim. *pijolet*, que funciona així mateix com a nom genèric, p. ex. el *Pijolet dera Montanyeta* en t. d'Arró. I n'hi ha algun altre deriv. o cpt.: *Püžuláts*, Garós, dr. Farona. *Pujòl-Amel-letx*, veïnat o *bordau* agregat a Canejan (que Soler i l'I.G.C. escriuen malament *Puyola-mel-letj*, Casau 394): un dels paratges de més baixa altitud de tota la vall, únic on devien haver prosperat alguns ametllers, car el nom ve

Poió, Pójo, V. Poi

POL

I altres derivats de *PUTEOLUS* (*DECat.* vi, 766a41-771a56).

Sengles *el Pol*, masos, en el terme de la Parròquia de Ripoll (xiii, 146) i a Sant Feliu de Buixalleu (Coromines, 1931).

*Pol*s, veïnat del municipi d'Ordis.

PRON. MOD.: *pòls*, oït per Coromines a Ordis (xx, 96).

DOC. ANT.: 979: *Podols* (Monsalvatje i, 240); 1121: *Pozol* (*Cart. St. Cugat* iii, 54); 1211: *Pools* (ibidem, 399). *Puçol*, amb altres variants mossàrabs. J.F.C.

POLA i PULA

Apleguem en aquest article una sèrie de NLL parònims, entre els quals hi ha parentius almenys parcials; però sembla que no és entre tots ells alhora, sinó de dos en dos o en més. Es dibuixen dos grups, que distingim (A) i (B), en cada un dels quals arreglarem una sèrie de noms, numerant-los, però la partió entre A) i B) resta imprecisa, sobretot entre els últims de (A) i primers de (B); i també és versemblant, que s'hi compliqui alguna altra filiació.

A) Tots aquests amb un pou o avenc ben conegut.

1) El Pou de *la Pola* (pron. *pólän*) a l'extrem Nord del Rosselló, ja en vessants de les Corberes, te. Òpol (xxv, 187.14).

2) *La Pola* pron. *lə pōlə* en el Vallès occidental, entre Matadepera, Vacarisses i Rellinars: grandióss penyal, al peu del qual, sota una balma, neix abundosa una font, i s'hi obren forats cap avall formant avenc, ben conegut dels excursionistes i espeleòlegs de Terrassa: és a l'O. de la Coma d'en Vila, en la carena que continua al S., després del Coll de les Tres Creus, amb el penyal de Castellsapera (cf. art. *pera*, supra) i la Font i Mas de l'Obac. 1925 ss. (exc. 21)

3) A Mallorca: S'Avenç de Na *Pola* (*pōlə*) (el ben conegut *Na* oronímic mallorquí, aplicat sobretot a roques) vora *Ça Font de Can Corona*, uns 0k4 més enllà, al NO. del poble d'Alaró (xx, 26.18).

No pot ser casual el significat coincident de tots tres amb un pou o avenc; no hi ha cap escrúpol fonètic a admetre que vinguin de *PUTEOLA*, plural dim. de *PŪTĒUM*, que concorregué amplament amb *puteus* 'pou' en llatí vulgar i tardà.¹ El mot *pou* (i derivats) apareix sovint aplicat a avencs en la nostra toponímia, p. ex. en *Els Poetons* de Montserrat; *Es Poàs* a Eivissa, te. Corona (*DECat.* vi, 768a38). Del plural *PUTEA* queda descendència no sols en el cast. comú *poza*, i NLL aragonesos (Yésera, 766a 39), sinó en nombrosos llocs de la zona mossàrab, aquí amb tractaments varis del grup -TI-: *Alputze* a Menorca, al qual hem dedicat art. en vol. i, 39-41; on es trobaran altres NLL femenins provinents de *PUTEA*: *La possa*, Riba-roja de Túria, *Poassa* a Quatretonda, *les Posses* a la Pobla del Duc, *la Putxarra* a Sallent de Xàtiva, *La Pussa* a Palma de Gandia, *Puça* a Castalla i al Palamó.

Com que -TI- intervocàlica desapareix en català, i *PUTEOLUM*, -OLO ha donat *El Pol*, *Els Pols* en molts llocs del Principat, l'etim. *PUTEOLA* s'imposa sense escrúpol per a (1) i (2); a Mallorca es podria esperar que el mossàrab hi mantingués -TI- en una mesura o altra, p. ex. com en *puçol* *PUTEOLUM*; però pels casos citats veiem que hi ha solucions diverses segons els parlars locals d'aquest substrat (on no hi manca algun cas de desaparició, com a *Poassa*, -asses de Quatretonda i de la Pobla del Duc); sigui per variació fonètica local del mossàrab o per catalanització d'un *ā* mossàrab, hem d'admetre-ho també per a *La Pola* d'Alaró, o més aviat que pensar a incloure'ls en el grup (B).

(B) 1) *Pola*, antic castell dalt del serrat que s'avança en promontori, a la Costa Brava catalana, uns 2-3 k. vora mar, al NNE. de Tossa, entremig de la gran cala de *Pola* i la de Giberola: oït *a pōlə*, 1923, 1928, 1954 etc.; «saltarem a mar a banyar-nos des de la Torre de Pola» (dèiem en temps més feliços). Quan jo era jove encara s'aguantaven erectes dos o tres panys de muralla de la Torre, dalt del serrat rocós. a. 966: «*isum pujum* sive rocam quam vocant *Paula*», formant part d'un alou, junt amb terres i església, donats a Ripoll pel comte Miró de Barcelona